

בבית המשפט העליון בשבתו כבית משפט גבוה לצדק

בג"ץ 6335/20

לפני: כבוד השופט י' עמית
כבוד השופטת ע' ברון
כבוד השופט ע' גרוסקופף

העותר: מרדכי ואנונו

נ ג ד

המשיבים: 1. ממשלת ישראל
2. מפקד פיקוד העורף
3. שר הפנים
4. הועדה לאנרגיה אטומית

עתירה למתן צו על תנאי

תאריך הישיבה: א' בשבט התשפ"א (14.01.2021)

בשם העותר: עו"ד אביגדור פלדמן ועו"ד עמרי ברבש
בשם המשיבים: עו"ד ענר הלמן

פסק-דין

השופט י' עמית:

1. קורותיו של העותר, מרדכי ואנונו (להלן: ואנונו), רשומים בספר דברי הימים של מדינת ישראל, ועניינו הובא בפני בית משפט זה פעמים רבות. עבור הדור שלא ידע את יוסף נספר כי ואנונו עבד כטכנאי משך כתשע שנים בקריה למחקר גרעיני (להלן: הקמ"ג) עד שפוטר מעבודתו בשנת 1985. לאחר סיום עבודתו בקמ"ג נסע ואנונו לחו"ל וכשהגיע ללונדון מסר לעיתון הסאנדי טיימס מידע סודי בקשר לפעילות בקמ"ג. ואנונו הוחזר לישראל, הועמד לדין והורשע בשנת 1988 בעבירות חמורות נגד ביטחון המדינה. בעקבות הרשעתו ריצה ואנונו עונש מאסר של 18 שנים (מתוכם שהה כ-12 שנים בבידוד).

2. החל ממועד שחרורו בשנת 2004, הוטלו על ואנונו שורה של צווים המגבילים אותו בחיי היום-יום. הדבר נעשה על מנת להפחית ולהקהות את חששן של רשויות הביטחון מפני חשיפה חוזרת או חשיפה נוספת של מידע כזה ואחר שאצר ואנונו בזיכרונו. ההגבלות על ואנונו מוטלות עליו על ידי מפקד פיקוד העורף במסגרת צווי צמצום והשגחה מכוח תקנות 108-110 לתקנות ההגנה (שעת-חירום), 1945, והצו האוסר

על יציאתו לחו"ל מוטל עליו על ידי שר הפנים מכוח תקנה 6 לתקנות שעת חירום (יציאה לחוץ-לארץ), התש"ח-1948.

3. כמעט מדי שנה בשנה, במעין ריטואל חוזר ונשנה, ואנונו עותר לבית משפט זה בניסיון לבטל את הצווים, בראש ובראשונה את הצו האוסר את יציאתו מישראל, ולמצער את המגבלות המנהליות המוטלות עליו בישראל. תוקפם של הצווים הועמד אפוא לביקורת שיפוטית בבית משפט זה למעלה מעשר פעמים, בעוד רשויות הביטחון בוחנות מעת לעת את האפשרות להקל ולרכך את צווי ההגבלה (לחלק מפסקי הדין הקודמים שניתנו ביחס לצווים שהוצאו בעניינו של העותר, בבחינת "כל כתבי ואנונו" ראו בג"ץ 5881/19 ; בג"ץ 8927/18 ; בג"ץ 6960/17 ; בג"ץ 5113/15 ; בג"ץ 4949/14 ; בג"ץ 3603/14 ; בג"ץ 5296/11 ; בג"ץ 6767/10 ; בג"ץ 6358/05).

4. גם הפעם, עניינה של עתירה זו בבקשתו של ואנונו לבטל את צו הצמצום וההשגחה המוטל עליו בישראל, ואת הצו האוסר את יציאתו מישראל – צווים שתוקפם עד לחודש מאי 2021 (שני הצווים מושא עתירה זו יכוננו להלן יחדיו: "הצווים המנהליים").

מכוח הצווים המנהליים מוטלות על ואנונו מגבלות שונות, ובהן, בצד איסור על יציאה מן הארץ, גם שורה של מגבלות המתייחסות לפעולותיו בתחומי ישראל: חובת דיווח למשטרה 36 שעות מראש במקרה של החלפת מקום מגורים ; איסור על שהייה ללא אישור מראש בטווח של 300 מטרים ממספר מקומות המפורטים בצו, אשר דרכם ניתן לצאת משטח ישראל ; איסור כניסה לכל נציגות דיפלומטית זרה בישראל ; איסור על קיום קשר עם אזרחים או תושבים זרים, למעט שיחות מזדמנות וחד-פעמיות שאורכן לא יעלה על 30 דקות ולמעט התכתבות בפייסבוק למשך שעה קבועה מדי שבועיים אשר את פרטיה עליו למסור מבעוד מועד לאישור המשטרה.

5. גם זו הפעם העמיד ואנונו במרכז עתירתו את הצו המונע את יציאתו מהארץ, וזאת לנוכח מערכת היחסים שנקשרה בינו לבין פלוגנית מנורבגיה, שאותה נשא לאישה. מאחר שנאסר על ואנונו לצאת מהמדינה, הרי שבת זוגו נוהגת לבקרו מספר פעמים בשנה בישראל. מטבע הדברים, ובמיוחד נוכח ימי הקורונה והיעדר אפשרות של בת זוגו להגיע לישראל, מבקש ואנונו להתאחד עמה בנורבגיה, ולחלופין, כי תאושר לו חופשה מיוחדת בנורבגיה תחת כל מגבלה או תנאי כפי ששר הפנים ימצא לנכון להטיל עליו.

בהיבט המשפטי, חזר ואנונו על טענתו כי צווי ההגבלה עומדים בניגוד לזכויותיו החוקתיות על פי חוק-יסוד: כבוד האדם וחירותו – החל מחירותו האישית דרך פרטיותו, חופש הביטוי, חופש התנועה, ובעיקר החופש לצאת מישראל ולהיכנס אליה. בהיבט העובדתי, טען ואנונו כי בחלוף 35 שנה מאז סיים את עבודתו בקמ"ג קשה להלום כי יש ברשותו מידע נוסף הנוגע לקמ"ג, ואשר לא נחשף כבר בפרסומי הסאנדי טיימס ולא הפך לבלתי רלוונטי בשל חלוף הזמן. בדיון בפנינו, ביקש ואנונו שיניחו לו, והצהיר כי הוא נכון לעבור בדיקה במכונת אמת, ולעמוד בכל בחינה ובדיקה שהיא, על מנת להוכיח כי אין בכוונתו או ברצונו או ביכולתו לחשוף כל מידע בדבר עבודתו בקמ"ג או לעסוק בנושא של נזק גרעיני. בא כוחו של ואנונו אף הביע את החשש כי היחס הנוקשה כלפי ואנונו ותחושת המרירות שלו עלולים להביא לתוצאה הפוכה של "תמות נפשי עם פלישתים", בניגוד לאינטרס של המדינה.

6. בהמשך לדיון במעמד הצדדים, קיימנו דיון במעמד צד אחד, בדלתיים סגורות, עם גורמי הביטחון, שבמהלכו הוצגו בפנינו חוות דעת וחומרים מסווגים. בחנו את החומרים שהונחו בפנינו וניהלנו שיג ושיח עם גורמי הביטחון על מנת לברר אם כל השיקולים נלקחו בחשבון, אם לא חלה "התיישנות" על המידע ואם ועד כמה קיים חשש של ממש לפגיעה בביטחון המדינה.

7. בהינתן שורת פסקי הדין שכבר ניתנו בעניינו של ואנונו, לא נאריך הפעם בדברים.

כמו המותבים שדנו לפנינו בעניינו של ואנונו, גם אנו מצאנו שאין עילה להתערב בהחלטות המשיבים להאריך את תוקפם של הצווים. לאחר ששמענו את טיעוני הצדדים ובחנו את החומרים המסווגים שהוצגו בפנינו, הגענו למסקנה כי הארכת הצווים חיונית לשם שמירה על ביטחון המדינה, במובן הצר והרחב של המונח. ה"פוסטים" שפרסם ואנונו בחשבון הפייסבוק שלו אינם מסייעים, בלשון המעטה, לבקשתו להסיר את המגבלות המוטלות עליו. אכן, חלפו 35 שנים מאז סיים ואנונו את עבודתו בקמ"ג, אך קיבלנו את עמדת גורמי הביטחון לפיה הוא אוצר במוחו מידע רגיש שאותו הוא עלול לחשוף בפני אחרים, בין במודע ובמזיד ובין שלא במודע, ואפנה לדברים שאמר חברי, השופט ע' גרוסקופף בבג"ץ 8927/18 הנ"ל:

"אכן חלפו שנים רבות מהיום בו נחרט בזיכרונו של העותר המידע לו נחשף בעת עבודתו בכור הגרעיני בדימונה, ואולם לפי החומר שהוצג לנו, והערכות גורמי הביטחון, מידע סודי שטרם פורסם ברבים עדיין אזור

במוחו של העותר. ויובהר, לפי עמדת המשיבים האמונים על תחום ביטחון המידע, עמדה הנתמכת ומבוססת בחומר הסודי שהוצג לפנינו, המדובר במידע רגיש מאד, אשר חשיפתו עלולה לגרום לפגיעה של ממש בביטחון המדינה גם כיום" (שם, בפסקה 9).

מעיון בחומר המסווג שהונח לפנינו עולה כי דברים אלה, שזה לא מכבר נכתבו, עודם תקפים גם לעת הזו.

8. רשמנו לפנינו את הצהרת המשיבים כי היקף המגבלות המוטלות על ואנונו נבחן מעת לעת, וחזקה עליהם כי יעשו כמיטב יכולתם להקל עליו בתחומי הארץ. ברם, נכון לעת הזו, טרם בשלה השעה להסיר את המגבלות, ובשורה התחתונה לא מצאנו אפוא הצדקה להתערב בהחלטות שמכוחן הוארך תוקף הצווים.

9. סוף דבר, שדין העתירה להידחות.

ניתן היום, ה' בשבט התשפ"א (18.1.2021).

ש ו פ ט

ש ו פ ט

ש ו פ ט